

Sukeltajaliiton eettiset ohjeet

Sukeltajaliitto ry:n hallitus hyväksynyt 8.3.2014 ja kevätkokous vahvistanut 5.4.2014.

Yleistä

Sukeltajaliiton jäsenet sitoutuvat noudattamaan ja edistämään Liiton voimassa olevia eettisiä ohjeita. Sukeltajaliiton eettiset ohjeet on luotu urheiluyhteisön Reilu Peli -periaatteiden mukaisesti soveltaen ja tarkentaen Reilun Pelin periaatteita ja huomioiden sukelluslajin ja sukelluksen toimintaympäristön erityispiirteet.

Urheiluyhteisön Reilun Pelin ihanteet ja tavoitteet ovat

1. Jokaisen tasavertainen mahdollisuus liikuntaan ja urheiluun
  2. Vastuu kasvatuksesta
  3. Terveyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen
  4. Rehellisyys ja oikeudenmukaisuus
  5. Luonnon kunnioittaminen ja kestävään kehitykseen pyrkiminen
- Lisäksi sitoudutaan noudattamaan urheiluyhteisön Lasten ja nuorten kilpailutoiminnan suosituksia.

Sitoutuminen eettisten ohjeiden noudattamiseen

Sukeltajaliiton jäsen seurat, yhteisöjäsenet ja henkilöjäsenet ovat sitoutuneet noudattamaan Liiton eettisiä ohjeita hyväksymällä ne Liiton kokouksessa.

Liiton hallitus käyttää Liiton toimintasäännön mukaisesti kurinpitovaltaa silloin, kun kurinpidon kohde on rikkonut eettisiä ohjeita.

Sukellustoiminnassa tapahtuneissa rikkomuksissa kurinpitovaltaa voidaan käyttää jäsenyhdistykseen, sen jäseneseen, Liiton henkilöjäseneseen, yhteisöjäseneseen ja kilpailulisenssin lunastaneeseen henkilöön. Vakavaan rikokseen syyllistyttyessä rangaistus voidaan määrätä myös sukellustoiminnan ulkopuolella tapahtuneesta toiminnasta.

1 Jokaisen tasavertainen mahdollisuus liikuntaan ja urheiluun

Sukeltajaliitto ja sen jäsenet sitoutuvat noudattamaan ja edistämään tasa-arvoa ja tasapuolisia toimintatapoja. Toimintaan ovat tervetulleita kaikki sukelluksesta kiinnostuneet riippumatta iästä, etnisestä taustasta, sukupuolesta, uskonnosta tai maailmankatsomuksesta. Lasten ja nuorten tarpeisiin kiinnitetään erityistä huomiota.

Sukelluskurssin pääsyaatimukset täyttävät henkilöt voivat osallistua koulutukseen tasapuolisesti. Jatkokoulutukseen voi osallistua minkä hyvänsä kansainvälisesti hyväksytyyn sukelluskoulutusorganisaation antaman riittävän-tasaisen pohjakoulutuksen perusteella.

Muihin sukellusalan toimijoihin suhtaudutaan tasapuolisesti. Muita sukellusseuroja, muita kouluttajia, muita sukelluskoulutusjärjestelmiä tai heidän kouluttamia sukeltajia, eri sukellusvarusteiden valmistajia jne. ei parjata. Rehellisen, omakohtaiseen kokemukseen perustuvan näkemyksensä voi toki ilmaista.

Hallitukseen ja valiokuntiin pyritään asettamaan ehdolle henkilöitä, jotka edustavat jäsenistöä tasapuolisesti iältään, sukupuolijakaumaltaan, alueellisesti, sukelluksen eri osa-alueiden ja alalajien osalta sekä muulta taustaltaan.

Erytisryhmiin kuuluvien henkilöiden erikoistarpeet huomioidaan tapauskohtaisesti. Jokaiselle tarjotaan mahdollisuus vedenalaisiin elämyksiin heidän omien fyysisten ja henkisten kykujensä puitteissa.

Eräs seuratoiminnan ominaispiirteistä on se, että ihmiset voivat harrastaa ja viihtyä samanhenkisessä ympäristössä ja toteuttaa omia mielenkiinnon kohteitaan. Tietyt seurat saattavat erikoistua tai keskittyä tietyn tyyppiseen toimintaan, mikä ei ehkä vastaa yksittäisen sukeltajan tarpeita. Tällöin ko. henkilöä tulisi auttaa löytämään joku muu, hänelle paremmin sopiva Liiton jäsen seura.

2 Vastuu kasvatuksesta

Koulutus

Sukeltajaliiton jäsen seurat ja yhteisöjäsenet ja niissä toimivat ohjaajat, valmentajat ja kouluttajat tiedostavat, että toimittaessa veden alla riskitekijöitä on enemmän kuin tavanomaisessa maanpäällisessä ympäristössä. He sitoutuvat edistämään turvallista koulutustapaa niin, että oppilaille annetaan tiedot ja taidot, jotka mahdollistavat sukeltamisen pienimmällä mahdollisella riskitasolla.

Oppilaan turvallisuuden varmistaminen on sukelluskouluttajan tärkein velvollisuus. Koulutuksessa on noudatettava Sukeltajaliiton koulutus- ja turvaohjeita sekä Liiton vahvistamia kurssistandardeja.

Kouluttajan on kannustettava oppilasta tietojen, opitun ymmärtämisen, taitojen, fyysisen kunnon ja turvallisten sukellustapojen ylläpitoon ja jatkuvaan kehittämiseen.

Ohjaajan, valmentajan ja kouluttajan esimerkillisyys

Ohjaajat, valmentajat ja kouluttajat ymmärtävät, että oman esimerkin voima on sukellusturvallisuuden kehittämisen kulmakivi.

Ohjaajan, valmentajan ja kouluttajan on henkilökohtaisesti aina noudatettava turvallisen sukeltamisen periaatteita. Heidän on jatkuvasti ylläpidettävä omaa fyysistä kuntoaan ja käytännön sukellustaitojaan. Hyvä ohjaaja, valmentaja ja sukelluskouluttaja sukeltaa itse säännöllisesti.

Ohjaaja, valmentaja ja sukelluskouluttaja pysyttelee jatkuvasti ajan tasalla sukellusvarusteiden, koulutuksen, valmennuksen, sukellusmenetelmien ja sukellustietouden kehityksestä. Hän kehittää jatkuvasti omaa tietämystään ja osaamistaan ja tutustuu erilaisiin näkökulmiin ja teorioihin mm. alan kirjallisuutta, lehtiä ja internet-sivuja seuraamalla sekä osallistumalla jatkokoulutuksiin, Liiton päivytystilaisuuksiin ja seminaareihin. Hyvä ohjaaja, valmentaja ja kouluttaja kehittää itseään myös muilla kuin suoranaisesti sukellukseen liittyvillä alueilla joita ovat mm. johtamistaito ja opettaminen.

Sukellustoiminnan laatu

Sukeltajaliiton jäsenten toiminta vaikuttaa suoraan siihen, minkälainen käsitys yleisöllä ja viranomaisilla on sukellusharrastuksesta. Seura, yhteisöjäsen ja Liitto viestivät yhteistyössä lajin imagoa sukelluskurssien oppilaille ja muille sukeltajille.

Sukeltajaliiton alaisen koulutuksen ja sukellusharrastuksen laadun varmistamiseksi Liiton jäsenten on sitouduttava hyvään ja turvalliseen sukellustapaan sekä kilpailusääntöjen, antidopingohjelman, valmennusohjeiden, koulutus- ja turvaohjeiden ja kurssistandardien noudattamiseen. Kurssien standardeissa määritellyt läpäisykriteerit noudatetaan ja vain vaatimukset täyttävät oppilaat koritetaan.

Liiton jäsen seurat ja yhteisöjäsenet sitoutuvat sukeltajien jatkokoulutukseen, kehityskelpoisten ja kiinnostuneiden ihmisten ohjaamiseen ohjaajiksi, valmentajiksi ja sukelluskouluttajiksi, heidän jatkokoulutukseensa, sukellus-, valmennus- ja koulustoitiminnan jatkuvaan kehittämiseen sekä Liiton valmennus- ja koulutusohjelman tukemiseen ja kehittämiseen. Ohjaajina, valmentajina ja kouluttajina käytetään ainoastaan päteviä henkilöitä. Ohjaajat, valmentajat ja kouluttajat toimivat vain sellaisessa seurassa tai yhteisöjäsenessä, jonka toiminta täyttää Liiton standardit.

Jäsen seurat ja yhteisöjäsenet laativat ja ottavat käyttöön turvallisuusasiakirjan, vaikka laki ei sitä pakollisena edellyttäisikään.

3 Terveyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen

Sukupuolinen tai seksuaalinen häirintä tai hyväksikäyttö

Sukeltajaliitto suhtautuu sukupuoliseen tai seksuaaliseen häirintään tai hyväksikäyttöön erittäin vakavasti. Verrattuna moneen muuhun urheilulajiin tai harrastemuotoon sukeltamista voidaan lajin ominaispiirteiden ja harrastuspuutteiden vuoksi pitää korkean riskin lajina. Kaikilla on velvollisuus puuttua tilanteeseen, jossa häirintää tai epäilyä sellaisesta esiintyy.

Vesi on ihmiselle vieras elementti. On luonnollista, että lajia vasta aloitteleva oppilas on jännittänyt ja stressaantunut opettellessaan tulemaan toimeen vedenalaisessa maailmassa. Tästä johtuen ohjaajilla, valmentajilla ja kouluttajilla on voimakas psykologinen ylivalta oppilaisiin. Näin ollen ohjaajien, valmentajien ja kouluttajien luotettavuus on äärimmäisen tärkeää.

Uima-allasolosuhteissa lajia harrastetaan pelkkiin uima-asuihin pukeutuneena. Luonnonveisissä sukeltaessa puitteet ovat usein hyvin alkeelliset. Rannalta tai veneestä sukeltaessa pukeutumistiloja ei välttämättä ole käytettävissä lainkaan, tai ainakin erilliset pukeutumistilat naisille ja miehille ovat harvinaisia. Leireillä, pelimatkoilla tai suurissa valtakunnallisissa tapahtumissa majoitus voi olla taloudellisista syistä järjestetty yhteismajoituksena. Kun intimitet-tisuoja-olosuhteiden pakosta on huono, luottamuksen ja luotettavuuden merkitys korostuu.

Vaikka onkin ensiarvoisen tärkeää, että sukelluseuran aikuisjäsenillä on oikeus harrastaa ilman, että heidän tarvitsee pelätä fyysisen ja henkisen koskemattomuutensa puolesta, vielä sitäkin tärkeämpää on, että seuran nuoria jäseniä suojellaan. Liikunta ja urheilu on tärkeä osa lapsen ja nuoren kasvua. Sukelluseura on tärkeä kasvuympäristön osa perheen ja koulun rinnalla. Siksi seuran on tarjottava lapselle turvallinen paikka kokea ja kasvaa. Sitoutuminen lasten ja nuorten fyysisen koskemattomuuden on tärkeää ja kaikkien sukelluksen parissa toimivien tulee tämä tiedostaa.

Opetuksen tai valmennuksen yhteydessä oppilasta saatetaan joutua ohjaamaan "kädestä pitäen". Koskettamiseen saattaa olla perusteltu tarve mm. oikeaan suoritusasentoon ohjattaessa, turvallisuutta varmistaessa (esim. pään asento vapaanousun yhteydessä) ja varusteita päälle sovittaessa (liivin hihnojen kiristys, painovyön pukeminen jne.). Näissä tilanteissa ohjaajalla, valmentajalla tai kouluttajalla on vastuu oppilaan tai valmennettavan koskemattomuudesta. Oma toiminta on säilytettävä asiallisena. Väärinkäsitysten välttämiseksi oppilaille tai valmennettaville on kerrottava etukäteen, mitä aiotaan tehdä ja minkä vuoksi.

Alaikäiset seurustelevat parit eivät jaa seuratoiminnan matkoilla samaa huonetta vaan majoittuvat kuten muutkin.

Valokuvaus

Alaikäisten vanhemmilta on pyydettävä lupa, jos aikoo julkaista kuvia, joita on otettu sukellustapahtumissa ja joissa kuvattavat lapset ja nuoret ovat tunnistettavissa. Hyvä käytäntö on pyytää lupa kaikilta kuvattavilta kuvan julkaisuun.

Asiallinen käytös

Positiivinen sosiaalinen ilmapiiri on eräs tekijä, joka parantaa harrastustoimintaan osallistuvien henkistä hyvinvointia. Mahdollisuus omien tavoitteiden ja mielenkiinnon kohteiden edistämiseen on yksi yhdistystoiminnan rikkauksista. Jäsenillä on velvollisuus käyttäytyä vastuullisesti ja asiallisesti. Yhteisiä periaatteita rikkovalla toiminnalla ja käytöksellä tulee olla riittävät seuraamukset. Silti huonosti käyttäytyviä jäseniä ei tule ensisijaisesti sulkea toiminnan ulkopuolelle, vaan kasvua tuetaan ja tarvittaessa etsitään ulkopuolista apua.

Päihteettömyys

Laissa on määritelty lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön. Sukelluseurat lukeutuvat myös näihin kasvuympäristöihin. Laki kieltää myös alkoholin myynnin ja anniskelun sekä tupakan myynnin alle 18-vuotiaille. Päihteisiin luetaan kuuluviksi myös nuuska ja huumausaineet. Seuran toimintamallit heijastuvat edelleen lapsen ja nuoren omaan maailmaan. Käytös kertoo paljolti sen, mitä uskotaan. Yhdessä sovitut päihteettömyyspoliisäännöt auttavat toimimaan tasapuolisesti ja edistämään lapsen ja nuoren päihteettömyyttä. Kaikki tapahtumat, joihin osallistuu alaikäisiä ovat savuttomia ja päihteettömiä.

Antidopingtoiminta

Sukeltajaliitto ja sen jäsenet ovat sitoutuneet noudattamaan ja edistämään voimassa olevia urheilun antidopingsääntöjä. Sukeltajaliitto tukee ADT:n tavoitteita puhtaasta urheilusta jokaisen oikeutena. Kaikki Liiton edustusurheilijat ja valmentajat sitoutuivat kirjallisesti noudattamaan Liiton antidopingohjelmaa.

4 Rehellisyys ja oikeudenmukaisuus

Sukeltajaliiton ja sen jäsenseurojen toiminta on vapaaehtoistoimintaa. Haki-essaan Liiton jäsenyyttä sekä henkilöjäsen, seura että yhteisöjäsen sitoutuvat noudattamaan Liiton sääntöjä. Seurojen jäsenet sitoutuvat oman seuransa sääntöihin siihen liittyessään.

Sukeltajaliitto ja sen jäsenseurat ovat demokraattisia järjestöjä; Liiton jäsen-seurat ja yhteisöjäsenet valitsevat Liiton johdon vaaleilla, samoin seurojen johdon valitsevat seuran jäsenet vaaleilla. Sukeltajaliiton ja seurojen toiminta on siis jäsenistön enemmistön tarpeiden ja tahdon mukaista. Ollessaan asioista eri mieltä jäsenet voivat pyrkiä vaikuttamaan seuran tai Liiton päätöksenteko-kanavien kautta mm. tekemällä aloitteita, osallistumalla seuran päätöksentekoon, kannustamalla omaa seuraansa tekemään aloitteita Liiton valiokunnille tai hallitukselle sekä huolehtimalla omalta osaltaan siitä, että oma seura tai yhteisöjäsen osallistuu ja käyttää ääntään Liiton kokouksissa. Jäsenillä on mahdollisuus halutessaan hakeutua sekä seuran että Liiton johtotehtäviin.

Sukeltajaliiton ja sen jäsenseurojen johto sitoutuu hyvään hallintoon, läpinäkyvään toimintatapaan ja demokraattiseen prosessiin. Yhdistyslain mukaan 15 vuotta täyttäneillä on äänioikeus yhdistystoiminnassa. Vaikuttamisen mahdollisuuksia on kuitenkin pyrittävä tarjoamaan kaiken ikäisille.

Sukeltajaliiton viestintä on asiantuntevaa ja luotettavaa. Julkisuudessa Liittoa edustaa pääsääntöisesti Liiton puheenjohtaja tai toiminnanjohtaja tai tapauskohtaisesti Liiton hallituksen tehtävään osoittama henkilö. Valiokunnilla on viestintävastuu omaan alaansa liittyvissä asioissa, ja valiokuntien tulee hoitaa viestintätehtävää asiantuntevasti, vastuullisesti ja Liiton edun mukaisesti. Kriisiviestinnässä noudatetaan Liiton Kriisiviestinnän ohjeita.

Kilpailutulosten ja -tapahtumien manipulointi vaarantaa urheilun koskemattomuuden. Sukeltajaliitto ja sen jäsenet torjuvat ilmiötä parhaansa mukaan ja ryhtyvät rankaisutoimenpiteisiin väärinkäytöstopauksiksi.

5 Luonnon kunnioittaminen ja kestäväan kehityksen pyrkiminen

Ympäristönsuojelu

Sukeltajaliiton ja sen jäsenten on tuettava ja edistettävä vastuuntuntoista vesistöjen ja vesialueiden käyttöä sekä ympäristönsuojelua. Sukeltaminen tarjoaa elämyksiä, joihin luonto kuuluu oleellisena osana.

Luonnon ilmiöiden tunteminen ja luonnon kunnioittaminen ovat tärkeitä asioita sukeltajalle, jotta luonto säilyy tuleville sukupolville yhtä kiinnostavana ja moninaisena kuin se on nyt. Sukeltajan tietämys luonnon kiertokulusta ja siihen vaikuttavista seikoista auttavat tämän tavoitteen saavuttamisessa.

Sukeltajat ovat myös erikoisasemassa, sillä he ovat niitä harvoja ihmisiä, jotka pääsevät omin silmin näkemään ja tarkkailemaan vedenalaisen luonnon tilaa ja kehitystä. Sukeltajat ovat yhteiskunnan silmät veden alla. Sukeltajien havainnot ja niiden dokumentointi esim. valo- tai videokuvaamalla voivat sisältää ensiarvoisen tärkeää tietoa vaikkapa ympäristöviranomaisille.

Liiton ja sen jäsenten järjestämät sukellus- ja koulutustapahtumat toteutetaan niin, että ympäristösympäisyydet on otettu huomioon. Muita vesiläilijöitä ja retkeilijöitä kunnioitetaan ja heidät otetaan huomioon välttämällä melua ja häirintää. Esimerkiksi ankkurointiin ja kompressorin sijoitteluun ja käyttöön kiinnitetään huomiota. Sukellustapahtumiin siirtymisissä kannustetaan kimpakkyytien järjestämistä.

Seurat kouluttavat jäseniään ja yhteisöjäsenet sidosryhmiään käyttäen Liiton välittämää materiaalia ja/tai asiantuntijoita. Seuroja ja yhteisöjäseniä kannustetaan kehittämään ympäristöasioihin liittyvää yhteistyötä alueensa ympäristöviranomaisten ja muiden ympäristöalan sidosryhmien kanssa.

Vedenalaisen kulttuuriperinnön suojelu

Laivanhylkyihin ja muihin veden alle joutuneisiin kulttuurin muistomerkkeihin on suhtauduttava kunnioittavasti. Hylkyjä ei saa vahingoittaa. Hylkyjen läheisyyteen ankkuroitaessa on oltava erityisen varovainen. Hylkyistä ei saa nostaa esineitä ilman hyllyn omistajan lupaa. Havaituista väärinkäytöksistä on tehtävä asianmukainen ilmoitus viranomaisille. Uudesta hylkylöydöstä on tehtävä asianmukainen ilmoitus viranomaisille.

Valokuvaus

Vedenalaisia kuvia ottaessa tulee olla huolellinen, ettei tahallisesti tai tahattomasti vahingoita ympäristöä, siirrä esineitä tai elöitä merenpohjassa paremman kuvakulman saamiseksi tai muuta ympäristöä paremman kuvan saamiseksi.